

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Basilicae S. Mariae. Maioris De. Vrbe A. Liberio. Papa. I.
Vsque Ad. Pavlvn. V. Pont. Max Descriptio. Et. Delineatio**

Angelis, Paolo de

Roma, 1621

Cap. II. De donationibus mobilium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13873

chipsbyter emit ad fauorem Capituli Casale di-
Etum Salonicinum, & illud cum palatio permutat,
ut palatium ruiuosum restauraret, quod non fuisset à Cardinali sancti Sixti restauratum.

Anastasia Christophori Nuccij Vxor de Capizucchis testamento domum reliquit: Anastasia vxor quondam Christophori delli Nuc-
cij de Capizucchis, suo testamento reliquit domum
in regione Arenula pretij ducatorum quingentorum,
de anno 1467.

Tutia de Corneto domum vnà cum Vineam reliquit: Tutia de Corneto donauit Basilicam,
& Capitulo sancte Mariæ maioris domum sitam ad Puteum album, & vineam extra portam
Pertusam, de anno 1467.

Gregorius Papa XI. anno 1377. Camera Apofolica Collaterali in Ciuitate Beneuenti,
mandat vt termille florenos Romano Vicario perfoluat,
pro sancte Mariæ Maioris Turri Campanaria: Gregorius Papa Undecimus,
de anno 1373. per litteras Apofolicas mandat,
vt foluantur floreni 3000. Vicario Vrbis pro reparatione Campanilis Sancte Mariæ maioris.

Vido Afcanius Sfortia quàm fuerit huic Basilicæ addictus, eò potest comprehendere, siquidem possidens, velut Archipresbyter S. Pudentianæ Prioratum, illum spontè renunciauit, atque ad canentium leuamen Ecclesiæ adiunxit: Quanta fuerit pietas erga hanc Basilicam
Guidonis Afcanij Cardinalis Camerarij ex hoc facile inspicere potest, quod Ecclesiam sancte Pudentiane, cuius redditus, & emolumenta
quæcunque ad ipsum, tanquam Archipresbyterum pertinebant, perpetuò vni curauit Basilicæ sancte Mariæ maioris ad sustentationem puero-
rum, & Cantorum adseruiendum in diuinis, ne deessent, contentus musices, vt in Bulla plumbeata à Paulo Tertio summo Pontifice.

Paulus Quintus attendens lites in Capitulo ob Præbendarum diuersitatem oriri, eiusdem Capituli consensu mensè Capitulari vniuit,
ex quo perennis pax orta est: Paulus Papa Quintus ad tollendas lites, & discordias,
quæ ex diuersitate præbendarum oriebantur, eas omnes de consensu Capituli extinxit, & vniuit
mensè Capitulari, vt earum fructus æqualiter inter omnes partirentur, de anno 1609.

Idem Pontifex à fundamentis nobile sacrarium excitauit, vnà cum Conclauibus ad habitandum, pro quibus nonaginta millia scuta impendit.

DE DONATIONIBVS MOBILIVM.

Caput I I.

ERPLVRA in hanc Basilicam Sixtus Tertius munera contulit, velut per Anastasium, dum ait: Et obtulit hæc.
Altare argenteum purissimum pensan. libras 300. Patenas ar-
genteas tres pensan. libras sexaginta. lamas ar-
genteas quatuor pensantes libras sexaginta. Scyphum aureum purissimum pensantem libras quinquaginta. Scyphos argenteos quinque, pensantes libras quinquaginta. Calices ministeriales argenteos decem pensan. singulos lib. tres. Aquæ maniles argenteos pensantes singulos libras octo. Coronam saram ante Altare argenteam pensantem libras triginta. Coronas argenteas sarales triginta quatuor pensantes libras decem. Candela argentea quatuor, pensantia libras viginti; Thymiamaterium argenteum pensantem libras quinque. Cambhara cerostata auricalca viginti quatuor pensantia libras quindecim. Ceruum argenteum in fonte fundentem aquam pensantem libras triginta. Omnia vasa baptismi sacra-
rata argentea libras quindecim, Cœnacula regie gradorum adherent. Basilicæ, vel quicquid videtur esse intrinsecus.

Anno 524. Ioannes Papa egregiam pietatem prætulit, cum præciosa vala ab Imperatore Iustino missa tali Basilicæ dono dedit: Item huius temporibus Iustinus Imperator obtulit patenam aurcam cum gemmis pensantem libras viginti. Calicem aurcum cum gemmis pensantem libras quinque. Scyphos argenteos quinque pallio aureo texta quindecim. que ipse Ioannes detulit Apofolis Beatissimo Petro, & Paulo, & ad sanctam Mariam, &c.

Constantinus Tertius Imperator circa annum 663. Romam veniens Vitaliano primo Pontifice, postquam Diuum Petrum inuisit, simulque munera obtulit, ad hanc Basilicam properans pariter beneficentiam præstitit, nec indonatam reliquit, Anastasius: Die sabbathi ad sanctam Mariam, itemque donum obtulit.

Circa annum 681. Agatho Papa peculiarem huius Basilicæ memoriam conseruans, etiam donum obtulit: Hic dimisit omnino Clero rugam vnã, & ad luminaria Apofolorum, & sancte Mariæ ad Præsepe solidos duomille centum, & sexaginta.

In vita Sixti iij. Platin. in vita eiusdem pag. 57.

Honoph. Epit. sum. Pontif. Card. pag. 17.

Baron. tom. 5. ad ann. 440.

Card. Siret. in tractat. manus. huius Basilicæ.

Anast. in vita Ioannis pag. 50. Baron. tom. ad ann.

Anast. in vita Vitaliani t. Baron. tom. 8. ad ann. 661. Rutil. Benz. on. de ann. Iubil. fol. 395.

Anast. pag. 75. vsque ad 79. Honoph. Epit. pag. 32.

Platin. pag. 88. Baron. tom. ad ann. 681.

Anno

Andreas...
Præbendarum...
Insignis Gregorius XI. clemencia.
Nobile...
Præclara Guidonis Afcanij Sfortie beneficiencia.
Excellent Pauli Pape V. in hac Basilicam voluntas.
Paulus Quintus...
2- Expedit...

Anastafius
In vita Gregor.
111.
Baron. tom. 9.
ad ann. 741.

Anno Domini 732. Gregorio III. sedente, postquam plurima instaurata, munera argentea, aurea, & pretiosis gemmis ornata obtulit, sicut Anastafius expressit: Fecit & ibidem in Oratorio sancto, quod Praesepe dicitur, Imaginem auream Dei Genitricis amplectentem Salvatorem Dominum Deum nostrum cum gemmis diversis pensan. libras quinque.

In vita Adriani
Primi.
Platin. & Honoph.
in vita eiusd.
Baron. tom. 9. ad
ann. 772. usque
ad 795.

Anno Domini 774. velut ex Anastasio, Adrianus Pontifex, quo tempore Romam Carolus magnus pedibus venit, insignem pietatem ostendit, ob insignia munera data: In Ecclesia sanctae Dei Genitricis ad Praesepe fecit vestes duas super Altare maiore, unam ex auro purissimo, atque gemmis habentem Assumptionem sanctae Dei Genitricis, & aliam de stauracio ornata in circuitu blattis. fecit in ea Ecclesia, & cortinas maiores ex pallijs quadruplis ad similitudinem, quam in Ecclesia sancti Petri fecit. Sed & per diversos arcus eiusdem Basilicae sanctae Dei Genitricis simili modo ex pallijs quadrupolis fecit vela numero quadraginta duo.

Idem Anastafius testatur, Praesepeis facellum ab eodem Pontifice fuisse pretiosis ornamentis illustratum: Enimvero in Basilica sanctae Dei Genitricis, quae est ad Praesepe in Altari ipsius Praesepe fecit laminas ex auro purissimo, historijs depictis, pensantes libras centum quinque. ex argento intus superscripte confessionis tabulas duas, pensantes simul libras quindecim. Item Beatissimus vir fecit in Ecclesia sanctae Dei Genitricis Mariae ad Praesepe patenam, & calicem sanctum ex auro obrixo, pensantem libras viginti. Et paulo post. In Basilica Beatae Dei Genitricis ad Praesepe fecit delphinos argenteos per diversas coronas, pensantes libras vigintiquatuor.

De vita Leonis
III. vide Plat.
Ciac. Honoph.
& Anastaf.
Baron. tom. 9. ad
ann. 796. usque
ad 816.
Anast. in vita
eiusd.

Circa annum Domini 795. Leone III. Pontifice moderante plura auri, & argenti munera obtulit. Anastafius: Fecit autem & in Basilica Beatae Dei Genitricis, quae appellatur ad Praesepe Ciborium ex argento purissimo, quod pens. libras sexcentas, & undecim. Simul & rugas argenteas in ingressu Presbyterij pensan. libras sexcentas, & undecim. Simul & rugas argenteas in ingressu Presbyterij, pensan. libras octuaginta, atque cortinam maiorem sericam albam habentem periclisin, & crucem de fundata, & alia Alexandrina de periclisi de stauraci, nec non intra regias maiores, atque ante secretarium numero duodecim, & intus Praesepe fecit vestem de alithino cum chrysoclauo.

Idem Pontifex inuestiuit faciem Altaris sanctae Dei Genitricis ad Praesepe ex argento mundissimo deaurato pensan. libras octuaginta sex.

A Fecit ibi coronas duas ex argento purissimo pensantes libras quinquagintaquatuor. Cortinam maiorem Alexandrinam olofericam ornata de fundato unam. In Basilica sanctae Dei Genitricis ad Praesepe similiter fecit coronam ex argento purissimo pensantem libras tresdecim.

Fecit idem Pontifex in Basilica sanctae Dei Genitricis, quae appellatur ad Praesepe cortinam rosatam cum periclisi de fundato. Canthara de argento purissimo duo, pensantia libras viginti tres. columnas duas pensantes libras vigintiuna, uncias quinque. Crucem cum Gabatha ex argento mundo pensantem libras quinque.

Fecit etiam in Basilica sanctae Dei Genitricis, quae vocatur ad Praesepe cortinam de fundato, & in circuitu ornata de Blathri, quae pendet in pertica super sedem mirifice decoratam. Vela promiscua, tam de fundato, quam de stauraci, & quadruplo ornata in circuitu de platij numero quadraginta.

Fecit vero & ibi supra ante ingressum Praesepeis, pharum in modum retis ex argento purissimo, cum canistris quinque ex argento purissimo, pensan. simul libras triginta septem, & semis.

C Item fecit sanctissimus Pontifex in Basilica sanctae Dei Genitricis ad Praesepe Thetraula alba oloferica rosata ornata in circuitu de chrysoclauo, & intra Praesepe idem fecit vestes albas rosatas numero quatuor, ornatas in circuitu de Tyrio.

Idem vero protectus a Deo Venerabilis, & praeclearus Pontifex in Basilica sanctae Dei Genitricis, quae appellatur ad Praesepe, ob nimium amorem ipsius Domine nostrae fecit pharum ex argento purissimo cum lucerna, & cerapto suo pensante simul libras quadraginta, & semis. Et constituit eius Beatitudo, ut in Dominicis diebus, vel in sacris solemnitatibus iuxta lectorium consisteret, & ad legendum sacras lectiones luminis splendore fulgeret.

In Basilica sanctae Dei Genitricis, semperque Virginis Mariae Domine nostrae, quae est ad Praesepe fecit coronas argenteas cum delphinis duodecim pensantes libras centum, & duas, & uncias quatuor. Et Phara Canthara argentea cum delphinis numero . . . . . pensantia libras octuaginta, & semis.

Item fecit in Basilica Beatae Dei Genitricis ad Praesepe Regnum ex auro purissimo spanoclisto diversis in circuitu de chrysoclauo ornatum lapidibus pretiosis pensan. libras quatuor, & uncias septem.

Paschalis Papa Primus, posteaquam talem Basilicam restaurauerit, varijsque marmoribus decorauerit, plurima etiam dona aurea, & argentea eidem contulit, velut Anastafius:

Baron. tom. 9.
ad ann. 816. ad
ducit Pallid.
Strab. in lib. de
rebus Eccl. &
Anast. in vita
Leonis III.
Vide Pontificali
sum. manusc.
criptum in Biblio
theca Vaticana
sub nomine Do
masi.

Paschalis Papi
Primi S. Mari
Mauritii Eccl.
Glossarium.

statius: Propitiatorium verò sacri Altaris, seu confessionem interius, exteriusque cum iugulis suis ex auro purissimo mirifice decoravit pensans libras centum septuaginta quatuor, & uncias sex. Similiter, & Altare ipsius Basilicæ ex argenteis laminis cum historijs diversis pulcherrimè compsit, atque deauravit, pensantibus libras trecentas octuaginta, & quinque. Benignissimus etiam, præclarusque Præsul obtulit ibi gabathas ex auro purissimo cum diversis gemmis numero sex pensantes libras viginti, & uncias sex. Et hoc constituit, ut semper diebus, ac noctibus ante sacrosanctum Altare lucernæ ardere debeant. Hic diuina inspiratione fultus obtulit in iam dicta Basilicæ arcus ex argento numero octo cum columnis sexdecim pensantes insimul libras ducentas decem, & octo, & uncias octo. Fecit etiam, & ante Vestibulum Altaris rugas maiores ex argento pensantes libras septuaginta octo. Obtulit etiam & Canthara ubi supra, ex argento numero sex pensantia insimul libras sexaginta, & semis. Pari modo, & per arcus maiores sepe dictæ Ecclesiæ fecit calices maiores ex argento pendentes numero quadraginta, & duos, qui omnes insimul pensant libras ducentas octuaginta, & unam. Venerabilis etenim Præsul ob amorem eiusdem Virginis Domine nostræ obtulit ibidem coronas ex argento numero quatuor, pensantes libras sexaginta, & duas, & semis, & uncias tres. Item ubi supra canistra ex argento numero duo, pensantia libras tresdecim. Fecit etiam ibidem Imaginem ex argento deauratam cum vultu Beate Dei Genitricis Mariæ, pensantem libras decem, & septem, & uncias tres. Christi quoque omnipotentis Domini famulus obtulit in sacrosancto Altari sepe dictæ Basilicæ vestes de chrysoclauo duas habentes historiam Dominicæ Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi, cum perichysi diuersis ornatas gemmis, atque margaritis mirificè decoratas. Obtulit etiam ibi ipse aliam vestem de chrysoclauo, habentem historiam, qualiter Dominus noster Iesus Christus à Ioanne in Iordane baptizatus est, cum perichysi de chrysoclauo mirificè exornatam. Item ubi supra compsit vestem de chrysoclauo habentem historiam Dominicæ Resurrectionis Domini Nostri Iesu Christi cum perichysi de chrysoclauo, diuersis ornata margaritis. Beatissimus, & Venerabilis prænominatus Pontifex, diuino amore ductus, fecit ibidem in iam præfato Altari vestem similiter de chrysoclauo, habentem historiam, qualiter Beata Dei Genitrix Maria corpore est assumpta, cum perichysi de chrysoclauo, seu diuersis margaritis comptam, atque decoratam. Fecit enim benignissimus Præsul, ibi ipse aliam vestem de chrysoclauo, habentem historiam Dominicæ Ascensionis Christi Domini nostri ritè decoratam. Item ubi supra, ob amorem eiusdem Virginis, construxit aliam vestem de chrysoclauo, habentem historiam, qualiter Spiritus Sanctus venit super Apostolos, diuersis ornata margaritis, & decoratam. Immo ibidem aliam munivit vestem de chrysoclauo cum historia palmarum modestè comptam, atque decoratam. Nec non & ubi supra aliam compsit iam nominatus Pontifex vestem de olouero cum perichysi de fundato. Pariter quoque, & pro quotidianis diebus obtulit vestes de fundato duas cum perichysi de quadrapulo pulcherrimè exornatas. Hic diuina inspiratione pulsatus fecit ipse Sanctissimus Præsul per arcus maiores iam præfate Basilicæ vela de fundato quatuordecim. Domini nostri Iesu Christi famulus, ob amorem eiusdem Domine nostræ per arcus Presbyterij iam dictæ Ecclesiæ fecit vela de chrysoclauo, habentia historiam Domini nostri Iesu Christi, atque Natiuitatem, seu Assumptionem eiusdem intemeratæ Virginis, numero viginti, & sex. Pariter & per ipsos arcus obtulit vela de quadrapulo diuersis historijs circumfusa, numero vigintiquatuor. Christi namque omnipotentis famulus obtulit sursum in aspectu absidæ pannum Alexandrinum mirificè decoratum. Obtulit etiam in trabem maiorem ipsius Basilicæ velum maius de fundato habens trabes de chrysoclauo septem, & perichysim de blattin byzantea. Fecit etiam ad ornatum ipsius Basilicæ in ipsam trabem vela de quadrapulo, numero sex, & de imizilo vela numero quatuor. Ipse quoque Pontifex fecit iuxta vestibulum Altaris in absidam vela de quadrapulo numero duodecim, ibidem de blattin vela numero sex. Venerabilis quoque Præsul fecit in ingressu iā dictæ Basilicæ cortinam maiorem Alexandrinam cum diuersis historijs comptè decoratam. Simili modo, & pro quotidianis diebus, aliam ibidem obtulit cortinam Alexandrinam mirificè exornatam. Benignissimus, & præclarus Pontifex obtulit prænominata Basilicæ vela alba holoserica in trabem maiorem cum perichysi de fundato, numero sex. Vela alia quatuor de blattin byzantea alba, ibidem constituit mirificè. Item in absida ipsius Basilicæ posuit vela alba cum perichysi de fundato, numero sex.

Et quia idem ter Beatissimus Pastor tantam curam, tantamque vigilantiam erga statum Sanctarum Dei Ecclesiarum frequenter impendebat: etiam Altare Præsepj iam dictæ Basilicæ, seu Venerabilem confessionem vltro, citroque ex auro purissimo cum diuersis historijs mirificè compsit, atque decoravit pensantibus libras centum trigintaquatuor, & uncias quatuor: similiter ex argento deaurato cum varijs historijs ibidem

ibidem uncias decem pensantibus libras ducentas quinquaginta quatuor, & uncias quatuor.

Item ibidem obtulit praefatus Pontifex gabathas ex auro purissimo cum gemmis diversis numero tres, pensantes libras octo, & uncias decem. Porro & vela de aethiopia cum periclysi de blattin byzantea ibidem posuit.

De his omnibus, vide Baron, tomo 9. ad annos 824. qui etiam ad lucit Anast. in vita dicit Pauli scilicet dicitur cepit Pontificatum anno 817. quinto Kal. Februarii. & vixit se ann. 7. mē. 3. dies 16. moritur pridie idus Maij 824. imperante Ludouico anno xi. & Michaelis Balbo anno 4.

Benignissimus etenim Praefatus fecit in Basilica Beate Dei Genitricis Virginis semper Mariae Dominae nostrae ad Praesepe gabathas ex auro diversis gemmis ornatas numero duas, pensantes libras sex. Item ibi ipse obtulit gabatham Apostolicam ex auro purissimo, pensantem libras quinque.

Item ubi supra fecit phara cathara ex argento numero octo pensantia insimul libras octuaginta duas. Ob amorem quoque eiusdem Dominae nostrae obtulit in iam dicta Basilica columnas 4. & arcum unum, pensantes insimul libras sexaginta. Saepè nominatus etenim Pontifex fecit in Venerabili Altari ipsius Ecclesiae vestem albam habentem in medio Crucem de chrysoclauo diversis gemmis circumfusam, & pulchritudine exornatam. aliam quoque ibidem adnectens vestem de blattin byzantea simili modo, cum Cruce de chrysoclauo diversis lapidibus honestissime decoratam. Fecit etiam ad ornatum praefatae Ecclesiae vela de chrysoclauo per arcus Presbyterij habentia historiam Dominicae Passionis, atque Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi.

Nec non & in trabem maiorem saepius dictae Ecclesiae obtulit vela alia cum periclysi de quadrapulo numero sex. Item in trabes ipsius Basilicae fecit vela de fundato, numero septem. Obtulit etiam vela holoferica in circuitu Altaris iam dictae Ecclesiae habentia periclysin de quadruplo, numero quatuor.

De vita Iulij Pont. vide Anast. Plat. Cia. Baron. to. 9. ad ann. 827. usque ad 843. qui adducit Anast. in vita d. Gregor. IV. qui ad Pont. assumptus fuit, anno 827. 24. Septembris imperante Ludouico filio Caroli Magni, & Michaelis Balbo, in Pont. vixit...

Gregorius, etiam Quartus Pontifex Maximus, qui circa annum Domini 828. Sedis Apostolicae clauum tenebat, suorum praedecessorum vestigij inherens, quamplurima dona auri, & argenti tali Basilicae contulit, velut ex Anastasio: Simili modo etiam in Ecclesia Beate Dei Genitricis, semperq. Virginis Mariae Dominae nostrae ad Praesepe fecit vestem auro textilem habentem Natiuitatem, baptismum, praesentationem, & resurrectionem: habentem in capite ipsius historiae gemmas albas trecentas, & octoginta, hyacinthinas quinquaginta, prasinas vigintiduas, & in circuitu Aluauiras legente de nomine Domini Gregorij Quarti Papa, & alia.

Anast. in vita Sergij ij.

Anno 844. Sergius Secundus Pontifex etiam ipse erga hanc Basilicam reuerentiam ostendit, velut ex Anastasio, & Vaticana Bibliotheca cognoscitur: Ipse vero à Deo protectus, & praecellens Pontifex pro remedio, & futurae animae suae retributione, Cameram Praese-

apj Domini nostri Iesu Christi, quod Basilica Beate Dei Genitricis Dominae nostrae coniectur, quae maior ab omnibus nuncupatur, argenteis tabulis, ac deauratis, habentibus historiam Beate Dei Genitricis Mariae, magnifice, atque praecipue perornauit.

Nicolaus Papa Primus fuit pariter huic Basilicae maxime addictus, quod per Bibliothecarium apparet, dum quaedam ornamenta recenset à tali Pontifice praestita: Et in Ciborio Constantinianae Basilicae optimos de sifori, & de fundato quatuor pannos appendit, deinde Regni Caesorum Clauigero paris in ciborio numeri pannos optimos obtulit. In Ecclesia sanctae Dei Genitricis ad Praesepe pari modo aeternae pro retributionis praemij egit.

Anno Domini 885. sedente Stephano Papa Sexto, aequalis pietas effulsit, ut per Gualterium Bibliothecarium, qui eodem tempore vixit: Idem autem sacratissimus Praefatus pro sui sempiterna memoria cum conspiceret nocturnis vigilijs in Ecclesia maiori, quae vocatur sanctae, & superexaltatae Dei Genitricis Mariae ad Praesepe lampades consuetudinariae deesse, gabathas argenteas, cum lampadibus obtulit, & continuatim vigilijs ardere praecipit. Nec non idem mitissimus Pontifex fecit nauem pro dicta Basilica, vela quatuor in circuitu Altaris maioris, quorum duo sunt de serico pigacio, tertium pauonatile, quartum de Alexandrino, ornatum totum in circuitu de olouero.

Sanctus Carolus Borromaeus uti maxime erga hanc Virginem reuerentiam seruabat, sic praclare muneribus ostendit: nos tantum quaedam indicabimus: S. Carolus Cardinalis Borromaeus donauit candelabra argentea duo cum suis insignibus lib. 25. Item duo paramenta integra: unum cum planeta, pluuiiali, dalmatica, & tunicella è Damasco albo aureis floribus distinctum; alterum è Damasco rubeo cum planeta, dalmatica, tunicella, & cobella, quae Altari Chori impendit, quae omnia ex suilecti canopruo facienda curauit.

Iulius Secundus huic Basilicae integrum apparatus auro intertextum pro sacris faciendis largitus est: Iulius Papa Secundus donauit integrum paramentum è broccato ad missam solemnem cum Diacono, & Subdiacono decantandam.

Iulius quoque Tertius auream rosam dedit solemni pompa, postquam prius solemni pompa benedixit: Iulius Papa Tertius donauit Beatissimae Virgini rosam auream, in quarta Dominica Quadragesimae solemniter benedictam.

Pius Quintus plures apparatus faciendos cura-

Anast. in vita Nicolai I. Baron. tom. 10.

Gualt. Bibli. h. vita steph. VI. Baron. tom. 10.

curavit, sed præsertim auro intertextos, velut ex Archiuio: *Pius Papa Quintus donauit paramentum integrum è broccato albo, & rubeo, cum pallio Altaris, planeta, dalmatica, tunicella, pluuiali.*

Gregorius Decimus tertius Pontifex apparatus ad sacra facienda præstitit album, auro compactum, nec non calicem argenteum: *Gregorius Papa Decimus tertius donauit paratum Altaris è broccato albo, & calicem argenteum deauratum cum patena lib. unius, & unc. 4.*

Gregorius Decimus quartus Pallium sericum album dedit, & argenteum calicem vna cum patena: *Gregorius Papa Decimus quartus donauit pallium Altaris album, sericum, aureis stofculis ornatum, & planetam similem, Calicem argenteum cum patena lib. 1. & unc. 4.*

Magnus Hetrurix Dux, ipse quoque munificentiam in hanc Basilicam prætulit, dum Pallium insigniter ornatum donauit: *Magnus Dux Hetrurix donauit pallium Altaris è broccato.*

Alexander Farnesius Cardinalis apparatus Altaris largitus est: *Alexander Cardin. Farnesius donauit Pallium Altaris è broccato.*

Cardinalis Sfortia, qui Ecclesie huius Archipresbyter extitit Candelabra argentea donum dedit: *Cardinalis Sfortia de S. Flora nuncupatus, donauit duo candelabra argentea, lib. 5. cum dimidia.*

Petrus Aldobrandinus Cardinalis, anno 1596. Pallium perpulchrè ornatum tradidit: *Petrus Cardinalis Aldobrandinus, de anno 1596. donauit pallium Altaris è tela argentea uiolacea aureis sericis folijs conspersa.*

Franciscus Cardinalis Toletus è Societate Iesu, primus qui ad hanc dignitatem est euectus, præter vniuersalem institutionem peculiaria sui facelli bona reliquit: *Franciscus Cardinalis Toletus, omnia suæ Cappellæ bona donauit Ecclesie, inter que erant multa pretiosa, & præcipuè Calix è solido auro cum patena librarum trium. Calices argentei duo, cum patenis deauratis librarum decem. Candelabra argentea duo: donauit præterea lampades argenteas duodecim eiusdem operis, & magnitudinis librarum 128. que cum essent ab incerto ad Ecclesiam illam alate, idem Cardinalis declarauit deinde se eas oculis submisisse: numerantur etiam in eis donis, pallia Altaris pretiosa sex, & patenæ tres, & hic etiam est insignis Ecclesie benefactor.*

Garcias de Aro Episcopus Calicenfis lampadem argenteam tradidit hac conditione, vt affiduè ante Præsepium arderet: *Garcias de Aro Episcop. de Calice Hispanus donauit Ec-*

A *clesie lampadem argenteam fabrefactam, quæ ante Præsepe arderet, lib. 35.*

Andreas Fernandus de Corduba Episcopus argenteam lampadem dedit: *Andreas Fernandus de Corduba, Episc. Badacotius, donauit lampadem argenteam, quæ ante imaginem Beate Virginis arderet, lib. ....*

Marcellus Sanctacrux anno 1587. 1589. 1590. & 1592. tria pallia altaris tradidit, atque vnam planetam: *Marcellus S. Crucius dedit de anno 1589. 1590. 1592. tria pallia*

B *Altaris pretiosa, & planetam unam.*

Franciscus Scappuccius Voti compos tria pallia dedit ad magnificentiam exornata: *Franciscus Scappuccius dedit pallia Altaris pretiosa tria, auro, margaritis, gemmisque distincta, ob gratiam B. Virginis intercessionem receptam, ut ex uoto delato apparet.*

Oliuares Comitissa ijs temporibus pro Hispaniarum Rege legata Altaris pallium, & planetam donauit: *Comitissa de Oliuares legata, donauit de anno 1585. pallium, & planetam pretiosam.*

C *Cornelia Vrsina Ducissa duo Pallia pulcherrimè ornata dedit: Cornelia Vrsina Ducissa Caietana, de anno 1585. & 1608. donauit B. Virgini duo pallia pretiosa Altaris.*

Iulia Vrsina Ducissa, bina Altaris Pallia tradidit: *Iulia Vrsina Ducissa Cesarina dedit B. Virgini duo pallia Altaris pretiosa.*

Constantia Sfortia Boncompagna Ducissa anno Domini 1596. Altaris pallium vna cum patena dedit egregiè exornata: *Constantia Sfortia Ducissa Soræ donauit pallium Altaris pretiosum, totum folijs, ac serico .... descriptum, & planetam pariter pretiosam, de Anno 1596.*

D *Olimpia Vrsina Ducissa Altaris pallium, mirè fabricatum donauit: Olimpia Vrsina Cesia Aquæsparte, donauit pallium Altaris pretiosum Beatissime Virgini, miro artificio elaboratum.*

Pulcheria Vrsina Altaris pallium tradidit: *Pulcheria Vrsina Cesia donauit huic Basilicæ Sanctæ Mariæ Maioris Altaris pallium pretiosum.*

Beatrix Caietana duo pallia illustria dedit, & dum vixit vestes linteas ad Basilicam spectantes dealbari curavit: *Beatrix Caietana Cesia, fecit duo pallia pretiosa Altaris huius Beatissime Virginis, & vestes linteas Sacerdotales, dum vixit, ob deuotionem Beatiss. Virginis domi suæ dealbari, & curari uolebat.*

Fuluia Sfortia duo linteæ pro gloriose Virginis Altare tradidit, quæ solemnibus diebus adhibentur: *Fuluia Sfortia donauit linteæ duo, auro, argento, ac sericis diuersorum colo-*

rum folijs, ac floribus elaborata, quae lateribus Altaris Beatae Virginis diebus solemnibus apponentur.

Philippus Boncompagnus Cardinalis, & Gregorij Decimertij nepos sex aurea candelabra tradidit, Christum cruci affixum, tres argenteos calices vnà cum Patenis, &c. velut ex Archiuio: Philippus Boncompagnus Cardinalis sancti Sixti donauit 1586. Candelabra argentea sex. Item Crucem argenteam cum Christo. Item Calices argenteos deauratos cum patenis. Item thuribulum, & nauicellam argenteam, omnia sunt librarum 88. Item candelabra quatuor cum cruce, & orichalco. Item pallia Altaris pretiosa, numero octo. Pluuialia pretiosa tria. Planetas pretiosas quinque: multaque alia bona sua mobilia legauit.

Siluius Cardinalis Antonianus testamento reliquit Bacile, & Vrcellum argenteum, &c. Siluius Cardinalis Antonianus suo legato testamentario reliquit Ecclesiae sanctae Mariae Maioris de Urbe bacile, & vrcellum argenteum librarum quatuor cum planeta violacea auro, argenteoque contexta.

Clemens Octaus Pontifex plura varijs temporibus beneficia in hanc Basilicam contulit velut anno 1594. in sancti Lucae festo Planetam tradidit, & anno 1595. pariter aliam planetam omnibus cum vestibus ad sacerdotem spectantibus, quibus ad Beatae Virginis Altare celebrauit; dedit etiam Dalmaticam, &c. anno 1596. die Natiuitatis Virginis sericam Planetam albam dedit auro vndique splendidam, quam dum celebraret induit, & apparatus argenteo, atque auro ornatum, & in Vigilia Natiuitatis Domini aliam planetam auro magnificè amplificatam, vnà cum pluuiali. Anno Iubilaei 1600. cernens populi frequentiam quatuor Altaris apparatus ex auro, & argento ditatos donum dedit, velut his verbis deprehenditur: Clemens Papa Octauus, in die Sancti Lucae dedit planetam serico rubeo, floribus aureis, argenteoque detextam, anno Domini 1594. Item dedit etiam aliam planetam de damasco albo aureis floribus, argenteisque ornatam. Item pluuiiale altum sericu aureis ornamentis decoratum, de anno 1596. Item anno 1595. donauit planetam cum omnibus alijs indumentis Sacerdotalibus, quibus ipsemet Sanctissimus Pontifex ad Altare Beatissimae Virginis celebrauerat; dedit etiam dalmaticam, & tunicellam eiusdem operis. Et anno 1596. in die Natiuitatis Beatae Virginis donauit iste Sanctissimus Pontifex planetam etiam aliam serico, argenteoque contextam, & auro ornatam, qua indutus celebrauerat. Et in Vigi-

lia Natiuitatis Domini eodem anno dedit aliam planetam argentea tela, varijs floribus, auro, sericoque contextam. De anno etiam 1596. donauit paramenta Altaris de tela argentea, aureis, sericisque floribus ornata. De anno postea sanctissimi Iubilaei 1600. Ipse Sanctissimus summus Pontifex donauit huic Basilicae Sanctae Mariae Maioris Altarium paramenta quatuor argenteo, & auro elaborata, quibus praecipue Ecclesiae Altaria ornarentur, ut Ecclesia concurrentibus populis ornatior appareret.

Dominicus Cardin. Pinellus anno 1611. Planetam ditissimè ornatam tradidit: Dominicus Cardinalis Pinellus, de anno 1611. gravi infirmitate pressus donauit planetam ex lamina argentea, auro, argenteoque exornatam.

In Basilicae manuscriptis apparet plurima vasa argentea, & Ecclesiasticos apparatus possedisse, sed Clementis Septimi Pontificatum Roma vastaretur, fuit omnibus spoliata: Haec enim Basilica cum alijs multis vasis argenteis gauderet, ex quo milite Caesareo Vrbs direpta fuit, penitus fuit orbata, nec quicquam erat argenteum, nisi thuribulum cum nauicula, ac duo candelabra argentea à Guido Ascanio Cardinali Camerario dono data.

Argenteum ciborium, in quo sancti Matthiae Apostoli caput asseruatur Manilius Canonius fecit: Caput Sancti Matthiae Apostoli in tabernaculo argenteo à Canonico Manilio fuit ornatum.

Sanctae Lucae Euangelistae brachium, velut hodie cernitur, Canonius Valtrinus exornauit: Brachium Sancti Lucae Euangelistae à Canonico Valtrino ornatum fuit.

Nos tantum indicabimus hanc sancti Lucae reliquiam vna cum brachio sancti Andreae Apostoli à sancto Gregorio magno Romanam à Constantinopoli delatam esse, quod ab antiquis monumentis Bibliothecae Vaticanae hoc pacto percepimus: Temporibus Tyberij piissimi siquidem Imperatoris Beatus Gregorius Diaconatus officium gerens à Sancto, & Venerabili Papa Pelagio in Constantinopolitanam Urbem legationem suscepit, quem cum magno honore, & reuerentia suscepit, & velut Ecclesiae Romanae legatum pura deuotione tractauit. Venerabilis inquam Leuita Gregorius in eadem Regia Urbe constitutus nouam heresim de statu nostrae resurrectionis per Eutychium eiusdem Ciuitatis Episcopum natam ratione veritatis, & exemplo Dominicae resurrectionis attriuit, & alia multa quae ad decorem Romanae Ecclesiae pertinebant, in melius reformauit. Quibus omnibus rite perfectis organo dulci, & ore mellifluis, quae de causa iuerit Imperatori exposuit. Et cum reuertent-

Vide Baroni-
ad an. 111. &
116. quibus
papa Damasus
interuenit. Item
nota de brachijs

uertendi licentiam uellet impetrare à Tiberio Cesare humiliter petijt, ut pro reuerentia beati Petri Apostolorum Principis brachium venerabilis Andreae Apostoli secum Romam deferendum ei concedere dignaretur. Et quamuis Cesari grauiſſimum uideretur, pie tamen petitioni concessit, & brachium Apostoli beato Gregorio exhiberi præcepit. Surgens ergo Patriarcha cum Episcopis, & alijs religioſis personis perrexit ad locum, ubi corpus Apostoli iacebat, & cum omni ueneratione accepit brachium beati Andreae sine diminutione, iuxta imperiale mandatum, & beato Gregorio tradidit. Quanta uerò auctoritate mysterium apocriſtatus impleuerit, quante reuerentia apud Auguſtes extiterit, in epistolis ſui antecessoris Pape Pelagij aperte inuenitur. Tanto, & tam ſacraſſimo munere ditatus, charitatis ardore coactus, cepit anxie cogitare ſi de reliquijs beatiſſimi Lucae, uel particulam poſſet inuenire: uerebatur enim ſuum deſiderium Cesare aperire. Monitus ergo ab Angelo, charitate feruenti iterum acceſſit ad Tyberium Imperatorem, & quod cum in hoc etiam exaudire dignaretur, cum magna humilitate supplicauit, uidelicet ut de reliquijs Euangelistæ Lucae, brachio beati Andreae ſua benignitate ſociaret. Imperator autem cum hoc audiſſet cepit triſtari, & eſſe meſtiſſimus, cum id, quod Domini Leuita petebat abſque grauiſſima difficultate fieri non poſſet. Erat enim ſarcophagus, in quo Euangelista iacebat marmoris duriffimi ad inſtar adamantis ferro, & plumbo artiſſimè colligatus. Verebatur etiam Imperator, ne tumultus inde fieret in Ciuitate, ſi corpus tanti, & tam pretioſiſſimi Apostoli, & Euangelistæ aliquo ingenio moueretur. Quomodo ergo ſanctiſſimo Gregorio ſatisfaceret, inuenire non poterat. & ait beato Gregorio, Dominum Ieſum Chriſtum more ſolito deprecare, quatenus uiam perficiendi opus deſideratum miſericordie dono tibi aperiat. Caue tamen, ut quod feceris caute, & ſine vulgi rumore patretur. Hoc itaque audito Leuita beatus ſibi, & ſuis ieiunium ſeptem dierum indixit. Quo cum multo ſtetu peracto, & lacrymis acceſſit octauo die ad locum, in quo Euangelista quieſcebat, & ſectens genua ſua orauit, ut auctor mirabilem Deus cum ſuo deſiderio non fraudaret. Deprecabatur etiam beatum Lucam, ut ſi eius deuotio eſſet honeſta daret ei poſſe perficiendi quod uolebat, aliàs autem fruſtraretur quod deſiderabat. Et dum ante ſepulchrum incumberet Leuita beatus, plumbi duritia uerſa eſt in liquentiſſimæ ceræ molliem, & ferrum, quo ſepulchri marmora ligabantur con-

A tritum ante beatum Gregorium cecidit: ſarcophagus uerò abſque humano ſuffragio diuinitus apertus eſt. Beatus itaque Gregorius ab oratione ſurgens uidit ſepulchrum reſeratum, & ecce glorioſus Euangelista proprium erexit brachium, & Beato Gregorio tribuit. Quod cum magna reuerentia recepit Leuita Beatus, & diligenter una cum brachio Beati Andreae in argentea capsula cum aromatibus collocauit. Tempore igitur opportuno aſcendit in nauem, & conſeſſim ſurgente uento ſecundo Romam cum ſua uitate peruenit, pignoribus Sanctorum in Oſtia Ciuitate relictis. Quo audito Pelagius Papa uenerandus gaudio repletus, illico ſurrexit, & conuocatis Episcopis, & Cardinalibus, Diaconis, & Subdiaconis, omnibuſque Curie ordinibus una cum Beato Gregorio, quem honorificè iam ſuſceperat, Ciuitatem Oſtiam gradu concito adiuuit, & inclinato capite accipiens brachia Sanctorum Lucae, atque Andreae cum ſalmis, & hymnis, omnique ueneratione Romam deuenit, quæ intra palatium ſuum in Eccleſia S. Laurentij ſchola Baſilicæ cum Miſſarum ſolemnitate depoſuit, in quo loco quieuerunt uſque ad tempora Pontificatus B. Gregorij. Hic etenim Papa beatus ſui præſulatus anno ſecundo, in feſtiuitate S. Andreae accepit manum præſati Apostoli, & tradidit eam Venerabili Abbati S. Andreae, Fratribuſque eius, quæ ueneranda Eccleſia conſtructa eſt, & edificata ab eodem ſanctiſſimo Papa Gregorio iuxta Eccleſiam Sanctorum Martyrum Ioannis, & Pauli, proprio ſuo uidelicet loco, ubi dicitur Cilius Scauri. In quo Venerabili Monasterio meritis ſanctiſſimi Apostoli demonia ex obſeſſis corporibus repelluntur, & innumerabiles aliæ uirtutes à Domino quotidie operantur. Brachium uerò Euangelistæ Lucae, atque brachium S. Andreae Apostoli abſque manu, quam honorificè recondemat in ſuo præſato Monasterio, & abſque quadam parte brachij in baſterna deaurata, & cicladibus cooperta poni præcepit, & deportari ad Eccleſiam Beati Andreae iuxta Baſilicam Principis Apostolorum in Vaticano, non longè à ſepultura Iulij Caſaris, ibiq; uigilijs tota nocte celebratis, poſuit ea in Altari, quod idem Pontifex concecrauit: partem uerò brachij glorioſi Andreae Apostoli, de qua ſuperius mentionem fecimus, dedit religioſo Abbati S. Sabæ, quæ Eccleſia poſita eſt prope portam B. Pauli Apostoli, ubi quotidie ſunt mirabilia, ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, cui eſt honor, & gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

FINIS LIBRI SEPTIMI.

M 2 BASI.